

AH 2335
2020Z19318

Antwoord van staatssecretaris Vijlbrief (Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst), mede namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 14 april 2021)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020-2021, nr. 926

De beantwoording heeft enige tijd op zich laten wachten. De reden hiervoor is dat ik heb gezocht naar een meer generieke oplossing voor vergelijkbare schrijnende situaties. Hierna licht ik deze generieke oplossing toe.

Oplossing

Het bericht waar de Kamervragen over zijn gesteld betreft de tragische situatie waarin een nog niet volwassen kind zijn ouders verliest, de woning erft en vanwege de fiscale verplichtingen die hieruit voortvloeien zou worden gedwongen om de geërfde ouderlijke woning waarin hij woont te verkopen. Kinderen hebben in situaties als deze niet zonder meer recht op langdurig uitstel van betaling. Bovendien zou ingeval van langdurig uitstel van betaling over deze periode invorderingsrente worden berekend, wat uiteindelijk kan leiden tot een aanzienlijke verhoging van de schuld. Beide constateringen vind ik in dergelijke gevallen ongewenst. Ik vind het belangrijk dat de wet in deze gevallen nadrukkelijk rekening houdt met de tragische situatie waarin kinderen dan verkeren.

Ik ben daarom voornemens om een wijziging van wet- en regelgeving voor te bereiden zodat een algemene oplossing kan worden geboden voor deze en andere vergelijkbare schrijnende situaties. De algemene oplossing ziet op het bieden van langdurig uitstel van betaling zonder het in rekening brengen van invorderingsrente. De vergelijkbare schrijnende situaties worden op dit moment geïnventariseerd en de wettelijk grondslag voor de algemene oplossing zal worden opgenomen in de Fiscale verzamelwet 2023.

Ik ben voornemens om vooruitlopend op wetgeving op korte termijn een beleidsbesluit te publiceren waarin voor deze situatie een oplossing wordt opgenomen. Uw Kamer heeft op 13 april jongstleden mondelinge vragen gesteld over de nadere uitwerking, zoals een leeftijdsgrens. In de uitwerking van de wet- en regelgeving neem ik dit mee en ik informeer uw Kamer hier nader over bij het aanbieden van deze wet- en regelgeving.

Bent u bekend met het bericht 'Linda's zoon (13) is over een paar maanden wees'¹?

Antwoord 1

Ja

Vraag 2

Deelt u de mening dat hier sprake is van een tragische situatie en schrijnend geval?

Antwoord 2

Het is onmiskenbaar triest dat een 13-jarige jongen, van wie de vader al eerder is overleden, nu ook zijn moeder heeft verloren.

Vraag 3

Kunt u aangeven hoe vaak minderjarige kinderen als wees een erfenis krijgen?
Heeft u inzicht of deze specifieke situatie vaker voorkomt? Zo ja, hoe vaak?

Antwoord 3

Uit aangiftegegevens van de Belastingdienst blijkt dat in de periode van 2012 tot en met 2016 in totaal ongeveer 140 minderjarige kinderen als wees een erfenis hebben ontvangen. In ongeveer driekwart van deze gevallen was er belasting verschuldigd over de erfenis. Ik heb geen inzicht in hoe vaak de specifieke situatie uit het bericht voorkomt.

Vraag 4

Zijn er, omdat een minderjarige geen rechtshandelingen kan plegen zoals het aangaan van een lening of hypotheek, andere mogelijkheden om in deze situatie tot een oplossing te komen zodat deze jongen na het overlijden van zijn moeder in het huis van zijn overleden ouders kan blijven wonen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

¹ RTL Nieuws, "Linda's zoon (13) is over een paar maanden wees: 'Ik wil hem goed achterlaten'", 16 oktober 2020, <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5190720/borstkanker-uitzaaiingen-erfbelasting-crowdfunding-wees-zoon>.

Een minderjarige kan inderdaad niet zelfstandig een lening aangaan of zekerheid verstrekken in de vorm van een hypotheek. Het is in beginsel wel mogelijk dat de wettelijke vertegenwoordiger voor rekening van de minderjarige met machtiging van de kantonrechter een lening aangaat. Indien beide ouders zijn overleden is de voogd de wettelijke vertegenwoordiger. De kans dat een bank of andere geldverstrekker een lening zal (en mag) verstrekken aan een minderjarig kind met geen of weinig bestendige inkomsten is echter zeer gering. In het antwoord op vraag 7 ga ik in op de mogelijkheid van uitstel van betaling. Wat mij betreft ligt daarin de oplossing om situaties zoals deze te voorkomen. Of en zo ja welke andere mogelijkheden dan betalingsuitstel er voor Linda's zoon zouden zijn geweest om in de woning te blijven wonen, valt zonder verdere kennis van de specifieke omstandigheden van de situatie niet aan te geven.

Vraag 5

Kunt u aangeven of er in de wet waarin de erfbelasting geregeld is (Wet van 28 juni 1956, inzake de heffing van de rechten van successie, van schenking en van overgang (Successiewet)) een hardheidsclausule is opgenomen die in deze situatie een oplossing kan bieden?

Antwoord 5

In de Algemene wet inzake rijksbelastingen is de zogenoemde hardheidsclausule opgenomen. Deze geldt ook voor de erfbelasting. Op grond van de hardheidsclausule kan een tegemoetkoming (vermindering) van belasting worden verleend als sprake is van een 'onbillijkheid van overwegende aard'. Daarvan is volgens bestendig gevoerd beleid alleen sprake als de toepassing van de wettelijke regels in een bepaalde situatie leidt tot een heffing die anders is dan de wetgever bij de totstandkoming van de wetgeving had voorzien. De hardheidsclausule ziet op de *heffing* van erfbelasting. De *betaling* van verschuldigde erfbelasting moet daarvan worden onderscheiden. Dit laatste komt aan bod bij de beantwoording van vraag 7. Bij de heffing van erfbelasting wordt eerst de waarde van de erfrechtelijke verkrijging vastgesteld. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de aard van de verkregen goederen; schulden worden in aftrek gebracht. Over het saldo van de verkrijging wordt dan erfbelasting geheven. Als een kind erft van zijn ouder is de eerste circa € 21.000 aan waarde vrijgesteld van erfbelasting. Over de volgende ruim € 126.000 is 10% erfbelasting verschuldigd en over de resterende waarde 20%. De vrijstelling van € 21.000 geldt voor ieder kind, ongeacht de leeftijd. Vóór 2010 werd ook rekening gehouden met de leeftijd van het kind. Hoe jonger het kind was, hoe hoger de vrijstelling. Bij de herziening van de Successiewet 1956

per 1 januari 2010 heeft de wetgever er echter bewust voor gekozen om de getrapte vrijstelling voor jonge kinderen te laten vervallen en daarvoor in de plaats slechts één bedrag voor de verkrijging door een kind in wet op te nemen.² Hoezeer ik ook meevoel met de trieste omstandigheden van de situatie, de heffing van erfbelasting met inachtneming van de kindvrijstelling en het kindtarief is een voorzien gevolg van de wetgeving. Het verlenen van een vermindering van erfbelasting met toepassing van de hardheidsclausule is daarom niet mogelijk. Ook de persoonlijke omstandigheden waarin de erfgenaam verkeert, kunnen daar geen verandering in brengen.

Vraag 6

Kunt u aangeven of er binnen de Algemene nabestaandenwet mogelijkheden zijn die tot een oplossing kunnen leiden?

Antwoord 6

De Algemene nabestaandenwet (Anw) biedt geen mogelijkheden die voor deze situatie een directe oplossing zouden kunnen bieden. De Anw biedt kinderen die ouderloos zijn geworden wel een maandelijkse uitkering indien de laatst overleden ouder verzekerd was voor de Anw. De hoogte van de wezenuitkering hangt af van de leeftijd van de wees. Voor een wees tussen de 10 en 16 jaar bedraagt de uitkering op dit moment € 615,23 bruto per maand inclusief tegemoetkoming maar zonder vakantiegeld. Het maakt voor deze uitkering niet uit of een kind andere inkomsten heeft. De wezenuitkering stopt in beginsel op het moment dat een wees 16 jaar wordt. De uitkering kan worden verlengd tot 21 jaar onder voorwaarden die samenhangen met het volgen van onderwijs of de zorg voor een huishouden. Vaak hebben kinderen van een overleden ouder ook recht op een uitkering van de pensioenuitvoerder. Dit is het wezenpensioen. De voorwaarden voor het wezenpensioen verschillen per pensioenregeling.

Vraag 7

Welke mogelijkheden zijn er voor uitstel van de erfbelasting, zodat een kind dat zijn ouders verliest niet vanwege fiscale verplichtingen ook nog gedwongen is het huis van zijn ouders te verkopen? Bent u bereid dit te overwegen en daarbij een (langjarige) betalingsregeling te hanteren?

Antwoord 7

² Kamerstuk 31 930, nr. 3, p. 38.

In deze gevallen kan (de wettelijke vertegenwoordiger van) het kind schriftelijk een verzoek om uitstel van betaling indienen bij de Ontvanger van de Belastingdienst. In beginsel kan hij een betalingsregeling van maximaal twaalf maanden verzoeken. In bijzondere omstandigheden kan, onder voorwaarden, de Ontvanger een langere betalingsregeling gunnen. Of in deze situatie aanleiding bestaat voor een langdurige betalingsregeling, hangt af van alle omstandigheden van het geval, die de Ontvanger zorgvuldig zal moeten afwegen en beoordelen. Dat kinderen in gevallen als deze onder de huidige regelgeving niet zonder meer recht hebben op langdurig uitstel van betaling, vind ik niet wenselijk. Bovendien zou ingeval van langdurig uitstel invorderingsrente verschuldigd zijn, wat voor een kind uiteindelijk kan leiden tot een aanzienlijke schuld. Dat vind ik niet gewenst. Ik ben daarom voornemens om door middel van een wijziging in wet- en regelgeving een oplossing te bieden voor deze en andere schrijnende situaties waarbij het in rekening brengen van invorderingsrente niet wenselijk wordt geacht en het gewenst is om renteloos uitstel van betaling te verlenen.

Vraag 8

Bent u bereid om deze vragen zo snel mogelijk te beantwoorden?

Antwoord 8

De beantwoording van deze vragen heeft langer geduurd dan beoogd. De reden daarvan is dat de huidige mogelijkheden voor uitstel van betaling geen toereikende oplossing bieden voor situaties als deze. Zoals in het antwoord op vraag 7 aangegeven, is onderzocht op welke wijze een oplossing kan worden geboden en ben ik voornemens die oplossing te bieden door middel van een wijziging in wet- en regelgeving.